

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Jak uspět v médiích

5HP416

Doc. Mgr. Petr Žantovský, Ph.D.

Regulace veřejnoprávních médií v ČR a v zemích EU

Zákon o České televizi

Zákon č. 483/1991 Sb. o ČT:

§ 1 : „Česká televize je právnickou osobou, která hospodaří s vlastním majetkem, jehož základem je majetek převedený z Československé televize. Česká televize vlastními úkony nabývá práv a zavazuje se. Stát neodpovídá za závazky České televize a Česká televize neodpovídá za závazky státu.“

Zákon o ČT

Zákon č. 483/1991 Sb. o ČT:

§2:

„Česká televize poskytuje službu veřejnosti ...Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména:

- a) poskytování **objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací** pro svobodné vytváření názorů,*
- b) přispívání k právnímu vědomí obyvatel České republiky,*
- c) vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů **pro všechny skupiny obyvatel** se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely **rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů**, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a **podporovat soudržnost pluralitní společnosti...**“*

Problémy ČT

Základní problémy České televize:

- Vysoký rozpočet z veřejných zdrojů
- Nulová kontrola ze strany státu (NKÚ)
- Neprůhledné hospodaření
- Politizace obsahu v rozporu se zákonem

Možnosti řešení

Možnosti řešení těchto problémů:

- Snížení koncesionářských poplatků – povede k odbourání zbytečných komerčních obsahů
- Zrušení koncesionářských poplatků – nový model financování – „slovenský model“
- Privatizace jednotlivých kanálů
- Zestátnění ČT

Politický boj o ČT

Politický boj o vliv na ČT:

- Vybrané politické strany (finanční vliv na redaktory?)
- Tzv. neziskové subjekty – nátlakové lobbistické skupiny v politických službách
- Koncesionáři shromáždění kolem webových médií

Nejčastější hesla

Nejčastější fráze v tomto boji:

- Svoboda slova
- Politizace ČT
- Obsadit Radu ČT „nezávislými odborníky“,
nominovanými profesními organizacemi
(FITES, ARAS, SN ČR atd.)

Modely řízení veřejnoprávních médií

Velká Británie:

Základní organizační pravidla a strukturu rozhlasové a televizní organizace British Broadcasting Corporation (BBC) stanovuje Královská charta (Royal Charter BBC), která definuje BBC jako organizaci, která uzavírá s vládou Rámcovou Dohodu (Framework Agreement) o konkrétních úkolech, které má plnit.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Velká Británie:

Někdejší Radu guvernérů (Board of Governors) od roku 2006 nahradil dvanáctičlenný řídicí orgán, který nese jméno **BBC Trust**.

Ten je součástí nejvyššího řídicího mechanismu, k němuž patří také **Výkonná rada** (Executive Board).

Členové Trustu jsou jmenováni vládním výnosem, formálně vyhlášeným "ve jménu a s doporučením tajné rady Jejího Veličenstva" (by and with the advice of Her Majesty's Privy Council). V praxi to znamená, že nominace jsou předjednány ve vládě a v parlamentu s opozicí, přičemž tato vládní rozhodnutí, oficiálně vydávaná královnou, připravuje Ministerstvo pro kulturu, média a sport, které je pro BBC hlavním partnerem při uzavírání Rámcové dohody

Velká Británie:

Čtyři členové Trustu reprezentují **regionální zájmy** Spojeného království (Anglie, Wales, Skotsko, Severní Irsko).

Trust má řadu schvalovacích pravomocí ve vztahu k samotné činnosti BBC, např. dohled nad rozpočtem, schvalování strategických cílů, licencování nových programů a služeb, schvalování směrníc a redakčních standardů atd.

Činnost členů Trustu je placenou prací na plný úvazek.

Předseda Trustu pobírá roční plat 110 000 liber, výše ročního platu členů rady činila 38 000 (u "regionálních" reprezentantů) a 33 000 liber u řadového člena Trustu.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Velká Británie:

Z uvedených faktů plyne, že celé fungování BBC je úzce navázáno na vládu a parlament, přičemž se předpokládá, že členové Trustu budou hájit veřejný zájem a chovat se podle zásad výkonu veřejné funkce, které jsou standardem britského politického života.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Německo:

V Německu působí deset vysílatelů veřejné služby (9 stanic ARD, 1 ZDF), každý je zřízen jiným zákonem a má různé organizační parametry, nelze tedy mluvit o nějakém jediném „německém modelu“ veřejnoprávních vysílání a jejich mediálních rad.

Některé společné zásady a principy tu jsou. Vrcholové řízení a kontrola všech deseti vysílatelů veřejné služby má téměř stejnou strukturu, která se skládá ze tří navzájem propojených složek – Rundfunkrat (rozhlasová a televizní rada - dále jen vysílací rada), Verwaltungsrat (správní rada) a Intendant (generální ředitel/správce).

Modely řízení veřejnoprávních médií

Německo:

Do vysílacích rad mají právo nominovat své zástupce parlamentní politické strany, v některých případech i vláda, dále profesní svazy a odbory, přičemž největší počet členů do vysílacích rad nominují zájmové a občanské organizace, církve a regionální sdružení. Počet členů vysílacích rad se případ od případu liší - od 26 členů Radia Bremen až po 77 členů televizní rady druhého celostátního programu ZDF.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Německo:

Vysílací rady mají v pravomoci např. volbu a případné odvolání intendantů či některých členů správní rady, schvalování náměstků navržených intendantem, vydávání a schvalování stanov a jejich změn, schvalování směrní programové tvorby, schvalování hospodářského plánu a roční uzávěrky, a také „poskytování konzultací intendantovi ve všech otázkách vysílání, zvláště při vytváření programu“, tzn. dohled nad dodržováním programových zásad a směrní.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Německo:

Na rozdíl od britské praxe, zde se veškeré uvedené funkce vykonávají „ehrenamtlich“, tj. za jejich výkon se nepobírá honorář, ale náhrada nutných výdajů („Aufwandsentschädigung“). Členství v grémiích tudíž teoreticky nepřináší materiální výhody, ale především společenskou prestiž.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Francie:

Vrcholné mediální pravomoci má orgán státní správy s názvem Nejvyšší audiovizuální rada CSA (Le Conseil supérieur de l'audiovisuel).

Ve Francii jsou média veřejné služby navázána na exekutivu těsněji, než v Německu. Projevuje se to například v tom, že vrcholná kontrola a správa médií veřejné služby, mezi něž patří France Télévisions, Radio France, vysílání pro zahraničí France Médias Monde, Arte-France, (s německým partnerem vysílá kulturní kanál ARTE) a Institut national de l'audiovisuel INA (což jest archivní a badatelské pracoviště podobné českému Národnímu filmovému archivu), směřují k orgánu státní správy CSA.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Francie:

CSA tvoří devět členů, z nichž tři jmenuje dolní komora parlamentu Národní shromáždění, tři jmenuje horní komora parlamentu Senát a tři členy jmenuje prezident na období šesti let, přičemž po dvou letech se třetina členů obnovuje.

Pravomoci CSA u veřejnoprávního vysílání se týkají nejen dodržování zákona, ale také spolurozhodování o personálním obsazení a činnosti veřejnoprávních vysílatelů. Kromě toho, že CSA jmenuje ředitele těchto institucí, podílí se také na sestavování jejich správních rad jako vrcholných řídicích orgánů

Modely řízení veřejnoprávních médií

Francie:

Čtrnáct členů správní rady France Télévisions tvoří dva členové parlamentu jmenovaní příslušnými kulturními výbory dolní a horní komory, tj. Národního shromáždění a Senátu, pět zástupců státu (zákon nespecifikuje, která část exekutivy tyto zástupce jmenuje, v praxi jsou to úředníci ministerstva kultury, financí, hospodářství nebo Státní rady), pět nezávislých osobností jmenovaných CSA s mediální kvalifikací, z toho musí být jeden zástupce spotřebitelských asociací dle spotřebitelského zákoníku a dva zástupci zaměstnanců státních podniků.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Rakousko:

Zde existuje pouze jeden subjekt, který tuto službu vykonává - nadace Österreichischer Rundfunk ORF.

Dle zákona je ORF nadací veřejného práva, v jejím čele je Nadační rada, generální ředitel, a Divácká rada.

Součástí vrcholového řízení byla také Kontrolní komise, ale novela zákona z roku 2010 tuto komisi a její auditorské poslání svěřila do kompetence KommAustria, což je vrcholový regulační orgán jak pro telekomunikace, tak pro vysílání, dnes i pro audiovizuální mediální služby (tedy přibližně něco jako mix našich RRTV a ČTÚ).

Modely řízení veřejnoprávních médií

Rakousko:

Zde existuje pouze jeden subjekt, který tuto službu vykonává - nadace Österreichischer Rundfunk ORF.

Dle zákona je ORF nadací veřejného práva, v jejím čele je Nadační rada, generální ředitel, a Divácká rada.

Součástí vrcholového řízení byla také Kontrolní komise, ale novela zákona z roku 2010 tuto komisi a její auditorské poslání svěřila do kompetence KommAustria, což je vrcholový regulační orgán jak pro telekomunikace, tak pro vysílání, dnes i pro audiovizuální mediální služby (tedy přibližně něco jako mix našich RRTV a ČTÚ).

Modely řízení veřejnoprávních médií

Rakousko:

Nadační rada, která má 35 členů, je orgánem dohlížejícím na činnost ORF. Má řadu schvalovacích pravomocí, mezi něž patří jmenování a odvolání generálního ředitele, jmenování a odvolání ředitelů zemských studií, schvalování dlouhodobých plánů organizace, služebního řádu, roční zprávy a uzávěrky, poradní hlas ve věci programové politiky, či rozhodování o rozsahu vysílání komerční komunikace (reklama, sponzoring, teleshopping). Kromě toho schvaluje rozhodnutí o majetkových operacích přesahujících hodnotu 500 000 euro atd.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Rakousko:

Nadační rada má šest členů, které jmenuje spolková vláda na základě poměrného zastoupení politických stran v Národní radě (dolní komora parlamentu) s přihlédnutím k tomu, aby každá politická strana zastoupená v hlavním výboru Národní rady měla alespoň jednoho člena, devět členů jmenují spolkové země, přičemž každá země má právo jmenovat jednoho člena, devět členů jmenuje spolková vláda, šest členů jmenuje Divácká rada, pět členů jmenuje ústřední podniková rada ORF podle platného zákoníku práce .

Modely řízení veřejnoprávních médií

Slovensko:

Pravomoci rady – odvolávat a volit generálního ředitele

Schvalovat statut a rozpočet, plnění zákona o RTVS, návrhy na podnikatelské záměry a nakládání s majetkem nad 10 tis EUR

Vyjadřovat se ke koncepci rozvoje atd.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Slovensko:

Rada má devět členov. Členov rady volí a odvoláva Národná rada (parlament), členov rady volí z kandidátov, ktorých jej navrhuje príslušný výbor národnej rady tak, aby v rade boli zastúpení:

- a) traja odborníci v oblasti rozhlasového vysielania,
- b) traja odborníci v oblasti televízneho vysielania,
- c) dvaja odborníci v oblasti ekonómie a d) jeden odborník v oblasti práva.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Slovensko:

Členovi rady patří za výkon tejto funkcie mesačná odmena vo výške priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok.

Za výkon funkcie predsedu rady patří funkčný príplatok v sume jednej polovice odmeny podľa odseku 3.

Za výkon funkcie podpredsedu rady patří funkčný príplatok v sume jednej tretiny odmeny

Modely řízení veřejnoprávních médií

Česko:

Rada má 15 členů. Členy Rady volí a odvolává Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

Návrhy kandidátů na členy Rady předkládají Poslanecké sněmovně organizace a sdružení představující kulturní, regionální, sociální, odborové, zaměstnavatelské, náboženské, vzdělávací, vědecké, ekologické a národnostní zájmy.

Modely řízení veřejnoprávních médií

Česko:

Působnost Rady ČT:

- Odvolávat a volit GŘ a určovat jeho mzdu
- Rozhodovat o stížnostech týkajících se GŘ
- Schvalovat rozpočet ČT
- Schvalovat statut a kodex ČT
- Rada ani její členové nesmějí zasahovat do výroby a vysílání televizních pořadů.

Literatura

Šmíd, M. - Veřejnoprávní média v zemích EU – jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti, studie č. 5.348, Parlamentní institut Praha, srpen 2014

Dostupné na

<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101331>

Žantovský, P. – Média a politika v digitálním světě. Vedryně: nakl. Beskydy 2018. ISBN 978-80-87431-47-4

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Děkuji za pozornost!

Doc. Mgr. Petr Žantovský, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

